

DRŽAVNI ARHIV U SPLITU

Glagoljaška 18
21000 Split

HR DASt - **87**
5.5.1.

SUMARNI INVENTAR FONDA

**JAVNA DOBROTVORNOST U SPLITU/ BENEFICENZA
PUBBLICA DI SPALATO** (1807. – 1946.); 1818./1946.; knj. 74,
kut. 22; 2.9

Izradila:
Marina Grgičević

Prepravljeno 2015.

Tekst donosi sumarni inventar fonda s povijesnom bilješkom o stvaratelju fonda, povijesti fonda, sadržajnom fizionomijom i sumarnim inventarnim popisom arhivskoga gradiva.

Javna dobrotvornost / Beneficenza pubblica (1807-1946) je dobrotvorna institucija ustanovljena u Splitu za vrijeme francuske okupacije, na osnovu *Pravilnika o osnivanju dobrotvornih zavoda* koji je 1807. godine objavio generalni providur za Dalmaciju Vicko Dandolo. Institucija je, s manjim izmjenama, djelovala do 1946. godine. Zadaća joj je bila stalna pomoć i skrb o siromasima, a ispunjavala ju je prihodima iz ostavština, dobrovoljnim doprinosima, licitacijama, naplaćivanjem dijela od prodanih ulaznica za plesove, kazališne predstave i igre tombole, darovanjima.

Arhivsko gradivo fonda, fragmentarno sačuvano za vremensko razdoblje od 1818. do 1946. godine, može se iskoristiti za proučavanje ustroja i načina rada same institucije kao i vođenja socijalne skrbi tijekom 19. stoljeća do sredine 20. stoljeća na području grada Splita i okolice.

1. Uvod

Skrb za siromašne i nemoćne na području Dalmacije bila je razvijena za procvata Mletačke republike, doživjela je nagli pad pred njezinu propast što se nastavilo i u vrijeme prve austrijske uprave, a zaživjela je opet u vrijeme francuske vladavine i kasnije, za druge austrijske uprave.

Život siromašnijeg dijela stanovništva je na području Dalmacije u 16. i 17. stoljeću za vrijeme mletačke uprave bio ugrožen pod pritiskom lihvara i visokih kamata koje su ovi nametali prigodom zadužbina. Siromasi su zalagali predmete i kasnije ih, najčešće, gubili.

Kako bi se zaustavilo lihvarstvo, osnovana je ustanova koja je pod kontrolom države davala zajmove potrebnima. Ustanova je nazvana *Sacro Monte di Pietà* a osnovana je po uzoru na *Banco di Santo Spirito* u Rimu.

Takve banke-zalagaonice su osnovane najprije u Zadru i Šibeniku, a 1642. godine je generalni providur Dalmacije i Albanije Gianbattista Grimani naredio da se i u Splitu osnuje zalagaonica: „*da se podigne zalagaonica (Sacro Monte) koja ima služiti ovome gradu i njegovoj jurisdikciji (kotaru), a trebat će upravljati njome onom ljubavlju kojom nadahnjuje kršćanski nauk, cilj radi kojeg je podignuta i opća korist...*”¹

---

¹ Grga Novak, Povijest Splita III, str. 1388 – 1389, Split 1978, Čakavski sabor

Kako bi se osnovao početni kapital providur je odredio da se od prihoda soli koji je komuna dobivala od države dade 8400 lira i obratio se privatnicima da daju zajmove uz niske kamate.

Uprava zalagaonice bila je sastavljena od plemića i od građana: dva priora, šest upravnika, dva blagajnika (jedino su oni primali plaću), dva gospodara i jednog kancelara. U zalagaonici su bili stalno zaposleni : krojač, procjenitelj zaloga i dva čuvara zaloga.

Od kamata kapitala jednom godišnje se plaćao miraz jednoj siromašnoj vlastelinskoj udavači i stipendija za studij jednom siromašnom vlastelinu.

Sacro Monte di Pietà je redovito dobivala subvencije od prodaje soli, uredno je poslovala i bila od pomoći građanima i gradu. Građani su bilježili ostavštine u korist *Montea*, davali su dragocjenosti i zavjetne darove, privatnici su ulagali velike iznose. Posredno se vodila briga o karitativnim i socijalnim ustanovama , pronevjere su se strogo kažnjavale.

O samoj banci *Sacro Monte di Pietà*, o ubožnicama i karitativnim ustanovama brinuo je ured *Magistrato de Scansadori*.

Krajem 18. stoljeća, kada je propadala Mletačka država, stanje u Splitu je bilo vrlo loše.

Dolaskom austrijske uprave na područje Dalmacije dogodile su se neke promjene ali se opće stanje nije popravilo. Austrijska vlast je zatvorila mletačku banku *Sacro Monte di Pietà* 1816. godine a nije osnovala novu².

Ovakva je situacija bila u Splitu i kada su ga preuzeli Francuzi početkom 19. stoljeća.

2.Povijesna bilješka o stvaratelju fonda

2.1. Javna dobrotvornost

Početkom 19. stoljeća, kada je 1805. godine mirom u Požunu Napoleon dobio od cara Franje II Veneciju a s njom i njezine pokrajine, Split je, kao i cijela Dalmacija, pao pod francusku vlast.

Nakon dugih stoljeća mletačke vladavine i kratkotrajne austrijske, Split je opet promijenio vladara.

Priključivanjem Dalmacije talijanskom kraljevstvu i oganiziranjem uprave 1806. godine, za generalnog providura je imenovan Vincenzo (Vicko) Dandolo iz obitelji mletačkih Židova.

Iako je narod u Dalmaciji bio pun nepovjerenja prema francuskoj vlasti a Dandolo stekao mnogo neprijatelja ukidanjem privilegija, kao providur je mnogo učinio za ovo područje i unaprijedio ga koliko su mu to dopuštale mogućnosti.

---

² Ivan Pederin , Mletačka uprava, privreda i politika u Dalmaciji (1409 – 1797),str. 112 – 225,Dubrovnik 1990.

Split je u to vrijeme bio grad tijesnih i neurednih ulica s oko 8000 stanovnika koji su se bavili zemljoradnjom, ribarstvom, pomorstvom, trgovinom, zanatima. Akademija je jedva preživljavala, pravosuđe, školstvo i zdravstvo gotovo nisu ni postojali. Lazaret je bio u ruševnom stanju, bolnica nije mogla pomagati bolesnima, nahočad je umirala od gladi i nečistoće.

O lošem stanju u gradu se uvjerio i sam Dandolo za svojega tajnog boravka u Splitu u rujnu 1806. godine. Odlučio je posvetiti brigu uređenju grada, donio je mnoga naređenja i osigurao sredstva za njihovo izvršenje. Između ostalog, uređio je bolnicu za nahočad i pobrinuo se za bolnicu bolesnih siromaha. Dao je unajmiti i urediti jednu lijepu kuću blizu mora na državni trošak. Kako bi osigurao sredstva za uzdržavanje ove kuće pozvao je Spliciáne na stalni godišnji doprinos. Od šezdeset prijavljenih ljudi osnovao je društvo s nazivom *Pubblica pietà (Javno milosrđe-Javna dobrotvornost)*³.

1807. godine Dandolo je objavio *Pravilnik o pobožnim i dobrotvornim zavodima (Regolamento degl' Istituti Pii)*⁴, kojim su bile obuhvaćene sve dobrotvorne ustanove na području Dalmacije: bolnice u Zadru, Šibeniku, Splitu i Makarskoj, sirotišta i umobolnice. Posebnom točkom pravilnika su bili obuhvaćeni dobrotvorni zavodi i njihova djelatnost. Svrha postojanja dobrotvornih zavoda je bila pomoć unesrećenima zaklanjanjem u zaklonicama.

U sastavljanju pravilnika Dandolo je potražio, kako je i sam naglasio, već postojeće modele u Francuskoj i Italiji.

Sve dobrotvorne ustanove su imale zajedničku, tzv. *glavnu upravu* u Zadru koja se sastojala od osam članova: na čelu je bio glavni upravitelj-predsjednik, pet članova su bili ugledni građani i načelnici važnijih institucija u gradu (nadbiskup, predsjednik prizivnog suda, glavni inspektor za školska pitanja, vladin delegat za kotarsko područje Zadra i predsjednik prvostupanjskog suda u Zadru), a dva člana su se birala na godinu dana izglasavanjem apsolutnom većinom građana Zadra. Na funkcijama su bili dobrovoljno i bez novčane naknade. Ovo upravno tijelo je imalo sve ovlasti u nadgledanju rada pojedinih ustanova, odobravalo je sve troškove i akcije koje su se poduzimale, a dva puta godišnje je primalo izvješća o njihovom radu.

Pojedinačno je svaka ustanova poslovala prema unutarnjem pravilniku, a njezinim je radom upravljalo posebno upravno tijelo (komisija, povjerenstvo) sastavljeno od uglednih građana, sa zadatkom da vode brigu o ustanovi. Imali su potpunu odgovornost i obvezu kontaktiranja s glavnim upravnim tijelom u Zadru. Birali su se izglasavanjem svake treće godine, radili su dobrovoljno. Jedine uposlene osobe su bile direktor i blagajnik.

Jednom točkom pravilnika je bilo određeno da se sve osobe kod sastavljanja oporuke moraju sjetiti dobrotvornih ustanova.

---

³ Grga Novak, *Povijest Splita III*, Split 1978, str. 1695 – 1699, Čakavski sabor

⁴ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br.75, *Copia del Regolamentoo degl' Istituti Pii del 1807*.

Javna dobrotvornost je bila institucija koja je pod nadzorom komisije upravljala dobrotvornim zavodima i brinula o njima, glavna i jedina njezina blagajna se nalazila u Zadru dok su se financijske evidencije vodile u odvojenim registrima za pojedine zavode.

Kada je 1810. godine Dandolo napustio Dalmaciju *Javna dobrotvornost* je nastavila s radom i nakon formiranja Ilirskih provincija.

Došlo je do nekih izmjena u pravilniku⁵. Komisije su trebale biti u svim glavnim gradovima Ilirskih provincija. Zadatak im je bio vođenje brige o podjeli pomoći, bilo novčane ili u robi (odjeća, posteljina i sl.) siromašnim obiteljima i to prema individualnim potrebama, svaka tri mjeseca su se mogle organizirati tzv. *collette* (sabiranje milostinje) a darovatelji su se upisivali u registar, organizirali su se milodari u crkvama, svi darovi i prilozi su se ulijevali u kasu a zatim dijelili, organizatori bilo kakvih javnih priredbi morali su odvojiti određenu sumu u korist siromašnih.

Članovi komisije su bili: biskup (ako je bila riječ o sjedištu biskupije a župnik u manjim mjestima) je uvijek bio predsjednik komisije, načelnici općina su bili upravitelji (morali su imati zamjenika u slučaju spriječenosti),pet članova izabranih iz bogatih obitelji koji su birali još i blagajnika izvan ovoga tijela , sveukupno osam članova.

U vrijeme druge austrijske uprave *Javna dobrotvornost* je nastavila djelatnost prema istom pravilniku. U spisima nalazimo popis članova komisije iz 1819.godine koju čine ugledni građani Splita⁶.

Kroz dugačko vremensko razdoblje (duže od pola stoljeća), *Javna dobrotvornost* je na isti način skrbrila o siromasima dodjeljivanjem novčane pomoći, smještanjem nemoćnih i bolesnih (uglavnom staraca) u ubožnice, nezbrinute djece u sirotišta.

Tijekom godina su ovoj instituciji ostavljali svoju imovinu mnogi pojedinci, bilo da se radilo o nekretninama ili o novčanim sredstvima o čemu postoje i pismeni podaci u fondu⁷. Nekretnine su se koristile za smještaj šticećenika, polja su se unajmljivala kolonima, poslovni prostori su se davali u najam, redovito su se organizirale licitacije za prodaju mošta, prikupljali su se prilozi od prodaje žita, sakupljao se novac od dobrovoljnih davanja, kazališnih predstava, tombola i sl.

26.veljače 1876. godine izdan je *Zakon o javnim dobrotvornostima* od Pokrajinskog sabora u Zadru , objavljen u *Pokrajinskom listu zakona i naredaba za Dalmaciju*, 28. ožujka 1876. godine, prema kojemu je sastavljen unutarnji pravilnik za komisiju Javne dobrotvornosti u Splitu, tiskan na talijanskom jeziku : *Regolamento interno per la commissione di pubblica beneficenza di Spalato*⁸. Pravilnik je prihvaćen na sjednici

---

⁵ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red br. 75, dopis Namjesništva u Zadru od 5 lipnja 1818. godine

⁶ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red br. 75 dopis upućen od Namjesništva u Zadru 19. siječnja 1819. godine splitskom okružnom poglavarstvu.

⁷ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br. 76

⁸ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br. 75

komisije *Javne dobrotvornosti* 22. ožujka 1878. godine. Određeno je da na čelu *Javne dobrotvornosti* bude komisija od devet članova a predsjednik komisije biskup. Ostali članovi su morali biti ugledni građani Splita imenovani od Pokrajinskog odbora i Općinskog savjeta a prema zakonu od 26. veljače 1876. godine. Komisija je sve zadatke iz svoje nadležnosti rješavala na sjednicama, skupno, odlukom većine, osim u neodgodivim slučajevima. Sjednice je uvijek sazivao, otvarao i zatvarao predsjednik komisije, određivao je dnevni red, upravljao radom sjednice prema pravilniku, a u slučaju njegove spriječenosti, ovlasti su prelazile na potpredsjednika. Svaki član je mogao predložiti točke dnevnog reda ili zahtijevati objašnjenja istih pismenim putem a prije slijedeće predviđene sjednice. Već utvrđeni redosljed se nije mijenjao. Sjednice su se održavale jednom mjesečno, a prema potrebi ako bi to predsjednik odlučio i češće. U iznimno hitnim slučajevima sjednice su se mogle sazivati za isti dan.

Predsjednik i tajnik su vodili računa o pravilnom obavljanju poslova komisije a imali su pravo imenovati i posebnog izvjestitelja, jednog od članova komisije koji je izvještavao o pravilnostima i nepravilnostima u radu ustanova. Imenovan je i član posjetitelj, također član komisije, koji je izvještavao o radu zaklonice-zavoda.

Javna dobrotvornost je imala svoju blagajnu a ključeve su čuvali tajnik i blagajnik.

U neodgodivim slučajevima uprava je prikupljala glasove članova komisije putem *circulanduma*. Ako se glasovalo o pitanjima u svezi s nekim od članova komisije, isti nije smio prisustvovati sjednici. U studenom svake godine komisija je odobrivala predračun za slijedeću godinu, a u ožujku završni račun za proteklu kalendarsku godinu. Na svakoj sjednici se vodio zapisnik, pisao ga je tajnik i morao je sadržavati sve točke i zaključke sjednice.

Svi akti izdani od komisije morali su biti potpisani od predsjednika ili zamjenika i tajnika komisije, a sve kopije ili potvrde izdane od ureda komisije morale su imati pečat.

Mnogi su darovatelji upisani u evidencije *Javne dobrotvornosti* (Vincenzo de Capogrosso Cavagnin, Cecilia Picciolato udovica Alojzija Tomasea, dr. Ante Bajamonti, Pietro degli Alberti, Silvestre Carloni⁹, Mande Radić i drugi)¹⁰.

Od većih ostavština osnivale su se zaklade. Zaklade su imovinsko pravni pojam koji je imao javno-upravno značenje. Vezane su na postojanje privatnog vlasništva. One su pravne osobe a temelj im je imovinska masa čiji se prihod može trajno upotrijebiti za određene svrhe. Rezultat su želje pojedinca da dio svoga imetka u obliku zapisa-legata oporučno ostave u različite dobrotvorne svrhe¹¹.

---

⁹ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi red. br.76

¹⁰ Ante Kuzmanić, *Dobročinioci splitski*, Ivan Petar Marchi, str. 53, Zadar, 1871.

¹¹ Milan Smrekar, *Priručnik za političku upravnu službu u Kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji*, knj. III, Zagreb 1902, str. 247-248.

Svakako je najveća i najpoznatija zaklada braće Martinis-Marchi koja šezdesetih godina 19. stoljeća postaje sastavnim dijelom *Javne dobrotvornosti* i od koje je ostalo najviše pisanoga traga i koja je bila okosnica djelovanja institucije. Bilo je i manjih zaklada od kojih je, na žalost, u samom fondu malo podataka (Josip Duplančić¹², De Grazio, don Andrija Fradelić, Zlodre, Josip Makjanić, Duje i Karolina Majstrović).

Svojim donacijama su se vrlo često isticali splitski biskupi koji su obnašali funkcije predsjednika komisije, kao npr. Filip Franjo Nakić i Marko Kalogjera.

Bilo da su se pripajale zakladi *Martinis-Marchi* ili ostajale pod svojim imenom sve su zaklade činile čvrstu, nedjeljivu cjelinu ujedinjenu pod zajedničkom upravom *Javne dobrotvornosti*.

Djelatnost *Javne dobrotvornosti* je trajala i u vrijeme borbe za narodni preporod u Splitu, za vrijeme Prvog i Drugog svjetskog rata, kada je, u vrijeme talijanske okupacije, donesen i novi statut za zavode. Odluku o promjeni statuta je 14. prosinca 1941. godine donijelo Ministarstvo unutarnjih poslova Italije, sektor za civilnu upravu a prema protokolu N. 25292/2, u skladu sa člancima 7 i 8 zakona o osnivanju od 3. lipnja 1937. godine, N. 847¹³. Svrha ovoga statuta bila je uvođenje potpune kontrole fašističkog režima u organizacijsko i financijsko poslovanje institucije, dok se sama djelatnost institucije i zavoda nije bitno promijenila.

Na žalost, ovo je vrijeme kada je teže pratiti djelatnost institucije jer se spisi loše i neprecizno evidentiraju a skrb o siromašnima slabi uslijed ionako teške ratne situacije.

Rad i djelovanje *Javne dobrotvornosti* i zavoda potpuno se gasi i prestaje s radom 1946. godine.

2.2. Zaklada Martinis-Marchi

Ivan Petar Marchi bio je posljednji i najistaknutiji član ugledne obitelji Marchi. Rođen je u Splitu 1663. godine, umro je u Veneciji 1733. godine. Bio je među osnivačima i prvi predsjednik Ilirske akademije koja je okupljala istaknute ljude ovoga vremena, intelektualac i osebujna osoba, istaknuo se svojim putovanjima po evropskim gradovima, nabavljanjem knjiga za obiteljsku biblioteku, idejama za oslobođenje zemlje od turskog jarma. Jedna od njegovih plemenitih zamisli bila je i osnivanje odgojnih zavoda za siromašnu djecu. U svojoj je oporuci izrazio želju za osnivanjem takvih ustanova za odgoj ženske i muške djece: *Buduć sam kroz dugu vižbinu poznao da bi bilo od velike duhovne i vrimentite koristi ne samo po moju otačbinu, nego i pokrajinu i javnu*

---

¹² Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red.br. 76

¹³ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br..75

*službu postaviti koludrice Ursulinice da mladež muškog i ženskog spola uče u bogoljubnosti, i u naucima na to spadajućim.*¹⁴

Svoju nakanu nije uspio ostvariti za života. Kako nije imao vlastite djece, baštinikom svojih dobara imenovao je Ivana Martinisa, sina svoje nećakinje Vice udate Martinis u Bolu na Braču. Ivan Martinis, prema oporučiteljevoj volji, uzima i prezime Marchi pa tako nastaje obiteljsko prezime Martinis-Marchi. Ivan je imao sina Aleksandra čiji su sinovi Ivan Petar, Oktavij i Ante, posljednji iz ove razgranate loze, omogućili izvršenje plemenitog nauma Ivana Petra Marchija.

Prvi od trojice braće Martinis-Marchi umire Ante 1853. godine i baštinicima svih dobara proglašava braću Oktavija i Ivana Petra. Godine 1855. umire Oktavij Martinis Marchi. Oporukom od 27. srpnja 1854. naređuje: *Baštinikom mojim postavljam jedinog mi medju tolikom braćom, vele ljubljenoga brata Ivana Petra. Ako on umre bez poroda neka moja imovina predje na Javno dobročinstvo splitsko uz dužnost uložiti je svukoliko na utemeljenje i uzderžanje jedne Radionice i Zaklonice u Splitu, to da se siromasi u mladjahnoj dobi uče u umitnostima i zanatima, a pod starost nadju hranu uz lasnu radnju za koju bili bi ikoliko versni.*¹⁵

Smrću Ivana Petra 1856. godine, posljednjeg od braće nasljednika i njegovom oporukom od 16. studenog iste godine¹⁶, propisani dio imovine (devet šesnaestina) pripada *Javnoj dobrotvornosti*. Kako je napisao prof. Ante Kuzmanić: *Zadužbina ili vam zapis braće Martinišah iznenadi vas Split, jer od pamtivika nikadar nije bilo onoliko ujedan put darovano tamo ubozima*¹⁷.

Obitelj Martinis-Marchi je bila u sudskom sporu sa zagrebačkim Kaptolom oko povrata imovine koju je Ivan Petar Marchi tamo ostavio na čuvanje a nakon smrti braće Martinis –Marchi ostala je i jedna sestra koja je pokušala osporiti oporuku pa je na kraju, prema sudskoj nagodbi, *Javnoj dobrotvornosti* pripao najlošiji dio imovine.

Kako je u radu komisije (povjerenstva) *Javne dobrotvornosti* bilo puno nepravilnosti, i nekoliko godina nakon smrti posljednjeg oporučitelja Martinis-Marchija, njegova je volja ostala neispunjena.

Prekretnicu u radu i djelovanju *Javne dobrotvonosti* i zavoda napravio je Josip de Marchi, uposlen u službu *Zaklade Martinis Marchi*. Rodom iz Splita, sin obrtnika iz okolice Lago Maggiore u Italiji, poduzetan i plemenit, pokrenuo je akciju izgradnje zgrade zavoda i uređenja radionice i zaklonice. Organizirao je prikupljanja dobrovoljnih priloga jer je uvidio da se nova zgrada ne bi mogla sagraditi i održavati samo ostavštinom braće Martinis Marchi. I sam je oporučno ostavio zakladi vrijednost od 6000 austrijskih fiorina.

---

¹⁴ Zbirka oporuka ZO, kut. 7, br. 549, DAS

¹⁵ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br. 85

¹⁶ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br. 76

¹⁷ Ante Kuzmanić, *Dobročinioci splitski, Ivan Petar Marchi*, Zadar, 1871.

30. srpnja 1865. godine je položen temeljni kamen za radionicu i zaklonicu dobrotvornoga zavoda na cesti Split-Solin, u istočnom dijelu Splita, svoje prve štíćenike je udomila 1871. godine¹⁸.

1911. godine započinju pripreme oko izgradnje novoga zavoda. Danas je u ovoj zgradi smještena osnovna škola *Manuš* u Vukovarskoj ulici¹⁹.

Zaklonica i Radionica Zavoda Martinis Marchi imala je svoj pravilnik i Unutarnji postupnik /*Statuto e regolamento interno della pia casa d' industria e ricovero fondazione Martinis Marchi di Spalato*/, izdan od povjerenstva *Javne dobrotvornosti* u Splitu, 2. prosinca 1877. godine, potpisan od predsjednika (biskupa Marka Kalogjere), odobren od Zemaljskog odbora u Zadru 15. prosinca 1877.godine²⁰.

Zavod je bio stalno zastupan po povjerenstvu *Javne dobrotvornosti* koje je upravljalo imetkom i raspolagalo prihodima i ostalim dobrima. Svrha zavoda je bila da siromasi splitske općine, otoka Braća, Hvara i Šolte budu primljeni u svojim ranim godinama u ovu instituciju te budu upućeni na školovanje i zanate, a oni starije dobi na skrb i brigu uz obavljanje laganijih poslova ukoliko su u mogućnosti obavljati ih.

Štíćenici zavoda su se dijelili u dvije osnovne grupe : tzv.*Bezplatne* koji su se uzdržavali imetkom zavoda i one koji su sami plaćali smještaj ili je netko plaćao za njih.

Broj besplatnih zaklonjenika je ovisio o visini novčanih sredstava samoga zavoda.

Prva grupa štíćenika se dijelila na četiri podgrupe: dječaci, djevojčice, starci, starice.

Uvjet za primanje djece u zavod bilo je dobro zdravlje(umna i tjelesna sposobnost),starost ne ispod sedam ni preko dvanaest godina, primjerno vladanje i nedostatak novčanih sredstava za život.

Kada bi zaklonjenici navršili osamnaest godina, otpušteni su iz zavoda.

Na sjednici komisije *Javne dobrotvornosti* od 30. lipnja 1937. godine usvojena je izmjena ove odluke prema kojoj su se djevojke otpuštale sa šesnaest godina a dječaci sa petnaest godina.²¹

Uvjet za primanje starijih osoba bilo je primjerno vladanje, dobro zdravlje, nesposobnost samostalnog zarađivanja, nedostatak sredstava za život, pripadnost splitskoj općini ili otocima Braću, Hvaru ili Šolti.

Zavod i uprava nad njime bili su povjereni Milosrdnim sestrama pobožne pokrajine sa sjedištem u Zagrebu.

Podučavanje u zavodu je bilo povjereno jednoj sestri a djeca-štíćenici su pohađali škole i zanate i izvan ustanove.

Svi dobici i naknade su se dijelili: polovina blagajni zavoda a polovina štíćenicima.

---

¹⁸ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br. 87

¹⁹ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red.br. 77

²⁰ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red. br. 75

²¹ Sumarni inventar fonda *Javna dobrotvornost*, spisi, red br. 75, *Statuto e regolamento....,str.13.*

Štićenici su bili dužni prisustvovati misama zadušnicama za dobročinitelje.

Zavod je imao svoga svećenika i liječnika.

Komisija-Povjerenstvo *Javne dobrotvornosti* je biralo svake godine jednoga člana, tzv. *Posjetitelja* koji je posredovao u svim poslovima između ravnateljstva zavoda i komisije *Javne dobrotvornosti*.

Zavod se održavao prihodima ostavštine braće Martinis Marchi, iz prihoda koji proizvedu štićenici, iz darovnica u naravi ili novcu i svih ostalih dobara proisteklih iz pojedinačnih oporuka, iz prihoda od pogrebnih voštanih svijeća. Iz sveukupnih prihoda zavoda dvije trećine su se odvajale za štićenike s područja splitske općine a jedna trećina za one s Brača, Hvara i Šolte.

3. Povijest fonda

Arhivsko gradivo fonda *Javna dobrotvornost u Splitu / Beneficenza pubblica di Spalato* preuzeto je u Državni arhiv u Splitu (DAS) 12. rujna 1960. godine.

Preuzimanje je obavljeno na temelju dopisa Arheološkog muzeja Split, br. 144/1-60, bez zapisnika i fond je upisan u Knjigu primljenoga arhivskog gradiva pod brojem 57, str. 42.

Isti fond je upisan u Opći inventar Povijesnog arhiva u Splitu pod brojem 87, str. 285.

Kod preuzimanja gradiva nije obavljen pregled istoga niti je utvrđivana njegova cjelovitost pa tako nije sastavljen popis niti zapisnik o preuzimanju.

Arhivsko gradivo fonda *Javna dobrotvornost u Splitu / Beneficenza pubblica di Spalato* sačinjavalo je 3,5 m/d gradiva u rasutom stanju, povezanog u 65 svežnjeva različitih veličina, unutar kojih su bile povezane i knjige.

4. Sadržajna fizionomija fonda

Kako je arhivsko gradivo fonda *Javna dobrotvornost u Splitu / Beneficenza pubblica di Spalato* sačuvano u 74 knjige i 22 kutije a djelatnost stvaratelja je trajala 128 godina, proizlazi da je arhivsko gradivo fonda sačuvano krajnje fragmentarno. Pojedina vremenska razdoblja su vrlo loše sačuvana ili nedostaju u potpunosti.

Arhivsko gradivo je pisano na talijanskom i hrvatskom jeziku.

Fond je podijeljen u dvije serije: knjige i spisi.

Registraturna pomagala nisu sačuvana iako su postojeći spisi obilježeni registraturnim oznakama.

Za nekoliko kalendarskih godina su sačuvane knjige otpremljene pošte, nastale u ranijem razdoblju djelovanja institucije.

U fondu postoje samo tri knjige evidencija štićenika, dvije iz kojih možemo doznati koje su obitelji i pojedinci na području grada Splita primali novčanu potporu *Javne dobrotvornosti* za kratko vremensko razdoblje od 1839-1841. i od 1868-1877. godine i jedna knjiga evidencije djece-štićenika zavoda *Martinis Marchi*, oštećena, za razdoblje od 1872-1905. godine.

Evidencije darovatelja su sačuvane u jedanaest knjiga, djelomično za razdoblje od 1838-1859. godine.

Računske knjige su količinski najbrojnije u fondu a odnose se na gospodarstvena događanja institucije.

U seriji spisa fond je podijeljen u devet podserija koje se odnose na posebne tematske cjeline bitne za rad i djelovanje *Javne dobrotvornosti*.

Od posebne je važnosti skupina spisa o osnivanju institucije (sadrži pravila, statute, dekrete), o ustrojstvu i načinu rada i rješavanju pitanja bitnih za njezino djelovanje kao i skupina spisa o nekretninama u vlasništvu *Javne dobrotvornosti*. Unutar ovih podserija spisi su uglavnom bez registraturnih oznaka i složeni su kronološki.

Godišnji proračuni su u obliku spisa i u pisarnici su pohranjivani na početku skupine općih spisa za tekuću kalendarsku godinu, dok su završni računi redovito u skupini spisa za slijedeću kalendarsku godinu.

Zapisnici sa sjednica *Javne dobrotvornosti* su se vodili kao spisi i na isti način su se evidentirali i spremali, po protokolarnom redu, do kraja stoljeća.

Sačuvani zapisnici za razdoblje od 1915-1918. i 1920-1938. godine vodili su se kao spisi u posebno izdvojenoj skupini, sa registraturnim oznakama pa su i kod obrade fonda sačuvani u posebnoj podseriji.

Posebnu i najveću podseriju spisa čine opći spisi složeni prema protokolarnom redu, odnose se na vremensko razdoblje od 1822-1944. godine. Sadrže molbe, žalbe, dopise, obavijesti, popise siromaha i dobročinitelja, circulandume, troškovnike, preglede financijskih stanja i drugu tekuću problematiku.

Javna dobrotvornost u Splitu je bila institucija koja se kroz dugo vremensko razdoblje posvetila radu sa ugroženijim socijalnim slojevima društva, pružajući im utočište ili novčanu potporu. Bez obzira na necjelovitost fonda i njegovu lošu sačuvanost, može poslužiti kao izvor za proučavanje lokalne povijesti, a posebno za sociološka istraživanja o načinu vođenja skrbi za siromašne slojeve na području Splita i okolice u 19. i prvoj polovini 20. stoljeća.

5. Sumarni inventarni popis arhivskoga gradiva fonda HR-DAST-87, Javna dobrotvornost u Splitu / Beneficenza pubblica di Spalato (1818 - 1946).

Redni broj	Naziv - vrsta gradiva	Raspon godina	Napomena
1.	2.	3.	4.
	1. KNJIGE		
	1.1. Žurnal "JD"		
1.	Otpremljeni spisi	1869.	
2.	"	1870.	
3.	"	1871.	
4.	"	1872. - 1876.	
5.	"	1878.	
	1.2. Evidencije		
	1.2.1. Evidencije štićenika		
6.	Evidencija siročadi i obitelji koje su primale pomoć "JD"	1839. - 1841.	
7.	Evidencija siromaha koji su primali mjesečnu pomoć "JD"	1868. - 1877.	Abecedno
8.	Djeca-zaklonjenici u Zavodu "MM"	1872.- 1905.	Oštećeno
	1.2.2. Evidencije darovatelja		
9.	Dobrovoljni prilozi	01.04.1838 - 31.03.1839.	
10.	"	01.04.1840 - 31.03.1841.	
11.	"	01.04.1842 - 31.03.1843.	
11.a	"	01.04.1842 - 31.03.1843.	
12.	"	01.04.1845 - 31.03.1946.	
12.a	"	"	
13.	"	01.04.1846.- 31.03.1847.	
14.	"	01.04.1848. - 31.03.1849.	
15.	"	01.04.1849. - 31.03.1850.	
16.	"	01.04.1850. - 31.03.1851.	Sačuvano samo pod A
17.	"	01.04.1858. - 31.03.1859.	

1.	2.	3.	4.
	1.3. Računske knjige		
	1.3.1. Gospodarstvena događanja "JD"		
18.	Glavna knjiga gospodarstvenih događanja	1863. - 1874.	
	1.3.2. Blagajnički dnevnici JD		
19.	Blagajnički dnevnik	1820. - 1825.	
20.	"	1826. - 1829.	
21.	"	1830. - 1836.	
22.	"	01.09.1838.- 31.10.1839.	
23.	"	01.11.1839.- 31.10.1840.	
24.	"	01.11.1842.- 31.10.1843.	
25.	"	01.11.1846.- 31.10.1847.	
26.	"	01.11.1847.- 31.10.1848.	
27.	"	01.11.1849- 31.10.1850..	
28.	"	01.11.1850.- 31.10.1851.	
29.	"	01.11.1852.- 31.10.1853.	
30.	"	01.11.1856.- 31.10.1857.	
31.	"	01.11.1857- 31.10.1858.	
32.	"	01.11.1858.- 31.10.1859.	
33.	"	1888(?)	Oštećeno
34.	"	1896.	
35.	"	1897.	Oštećeno
36.	"	1904.	
37.	Blagajnički dnevnik ubožnice	01.04.1837.-1839.	
38.	Blagajnički dnevnik "Blažene Gospe od Prizidnice"	1847. - 1876.	
	1.3.3. Troškovnici		
39.	"Javna dobrotvornost"	1886. - 1887.	
40.	Zaklada "Martinis - Marchi"	1886. - 1887.	
	1.3.4. Imovnici		
41.	"Javna dobrotvornost"	?	Oštećeno
42.	"	1889.	
43.	Imovnik zemalja "JD" popis kolona	1884.	

1.	2.	3.	4.
	1.3.5. Prihodi i troškovi		
44.	Knjiga prihoda i troškova "JD"	1893. - 1895.	
45.	"	1904. - 1905.	
46.	"	1921.	Oštećeno
47.	"	1924.	
48.	"	1925.	
49.	"	1928. - 1929.	
50.	"	1931.	
51.	"	1936.	
52.	"	1942.	
53.	Knjiga prihoda i troškova zaklade "MM"	1892. - 1893.	
54.	"	1894.	
55.	"	1895.	Oštećeno
56.	"	1928. - 1929.	
57.	"	1942. - 1946.	
58.	Knjiga prihoda i troškova zaklade Duplančić	1932.	
	1.3.6. Knjiga poreznih dugovanja		
59.	Dugovanja kolona: Sućuraj / Hvar za "ZMM"	1851. - 1869.	
	1.3.7. Specifikacije "JD"		
60.	Prikupljanje mošta u Splitu I Solinu	1865.	
61.	"	1877.	
62.	"	1878.	
63.	Dohoci Mlinica u Solinu	1882.	
64.	"	1883.	
65.	"	1924.-1926.	
66.	"	1927.-1928.	
67.	Prehrambeni artikli za kuhinju	1945.	
	1.4. Doprinosi za pogrebne svijeće		
68.	Knjiga doprinosa	1868.	
69.	"	1892. -1893.	
70.	"	1893. -1894.	
71.	Knjiga priloga	1895.	
72.	"	1896.	
73.	"	1905.	
74.	"	1907.	

1.	2.	3.	4.
<p>Kut.8; 75.</p>	<p>2. SPISI 2.1. Osnivanje; pravila Dekreti, statuti i pravilnici</p>	<p>1818. 1819. 1868. 1868. 1870. 1874 –1878. 1877. 1878.</p>	<p>Dopis Namjesništva u Zadru Splitskom Okružnom zapovjedništvu od 5.6.1818. u svezi s Pravilnikom (Regolamento organico) od 10.9.1812.</p> <p>Kopija dekreta iz Zadra od 19.1.1819. s popisom članova povjerenstva "JD".</p> <p>Odluka vlade u svezi održavanja javnih nastupa; od 20.8.1820./ prijepis iz 1868.</p> <p>Pravilnik od 26.8.1807., o osnivanju dobrotvornih zavoda odlukom Vicka Dandola, generalnog providura Francuske za Dalmaciju; stupio na snagu 1.1.1808., kopija od 2.6.1868 (Botner).</p> <p>Crtež, prijedlog idejnog rješenja zastave "JD".</p> <p>Dokumentacija dr. Ivana Mangera u svezi osnivanja "JD"</p> <p>Izvadak iz br. 29 i 30 "Dalmazia cattolica", 1877: "Della pubblica beneficenza e della Casa d' Industria e Ricovero di fondazione "MM" in Spalato"</p> <p>Unutarnji pravilnik za Povjerenstvo "JD": "Regolamento interno per la Commissione di Pubblica beneficenza di Spalato." Prihvaćen na sjednici u Splitu 22.3.1878, odobren od Pokrajinskog odbora za Dalmaciju u Zadru 8.4.1878.</p>

1.	2.	3.	4.
		1878.	"Pravilnik i Unutarnji postupnik za blago zavodnu kuću radnje i zaklona "MM" u Splitu" "Statuto e Regolamentoo interno della pia casa d'industria e ricovero fondazione "MM" di Spalato"2. 12. 1877.,odobren od Zemaljskog odbora u Zadru, 15.12.1877.
		1941.	Odluka od 14.12.1941 Ministarstva unutarnjih poslova Italije, Sektora za civilnu, upravu prema protokolu N.25292/2 o donošenju novoga Statuta za Zavode, a u skladu sa člancima 7 i 8. Zakona o osnivanju od 3.6.1937, N.874.
		1915./1918. 1920./1938.	
Kut. 9 76.	2.2. Koncepti-duplikati zapisnika središnjeg tijela Zapisnici sa sjednica Povjerenstva "JD" 2.3. Dokumentacija o nekretninama 2.3.1. Ostavštine Vincenzo de Capogrosso Cavagnin Silvestre Caroloni, dr. Ante Bajamonti Pietro degli Alberti braća Martinis-Marchi Testament Anđele Ilić ud. Dallaqua	1838. 1846.-1863. 1857.-1863. 1858./1891. 1856./1863. 1891.	

1.	2.	3.	4.
Kut.10 77.	2.3.2. Popravak, održavanje zgrada; izgradnja novih objekata		
	Nacrti, popravci, trebovnici.		
	Restauracija kuće na Dobriću	1863.	
	Radne liste radnika na pripremama za izgradnju Doma,	1864. -1865.	
	Rekonstrukcija krova zgrade zavoda-zaklonice,	1881. -1882.	
	Police osiguranja (osiguranje od požara),	1869./1892.	
	Ustupanje kuće zaklona za potrebe Vojne bolnice,	1882.	
	Dražba kuće M. Kalogjere u korist "JD",	1929. -1937.	
	Molba "JD" ispostavi Banske vlasti za pripomoć izgradnje uboškog doma.	1940.	
		Nova zgrada zaklade "MM": dopisi, zapisnici, kupoprodajni ugovori, dozvole za izgradnju.	1909./1911.
	Izgradnja Zavoda "MM", ponude.	1910. /1911.	
	Dopisi "JD" i Pučke banke u svezi izgradnje zgrade zavoda.	1911.	
	Nacrti Novog doma "MM".	1911./ 1928.	
	Dokumentacija o imovini Josipa Duplančića.	1918./ 1941.	
Kut.11 78.	2.3.3. Ugovori i pogodbe.		
	Kupoprodajni ugovori, pojedinačni.	1842./ 1859.	
	Ugovori o zamjeni zemljišta "JD".	1861. -1893.	
	Ugovori s kolonima "JD".	1882.	
	Zakupni ugovor o mlinicama "JD".	1886.	

1.	2.	3.	4.
Kut.12 79.	Ugovori o zakupima stanova i poslovnih prostora "JD".	1931. 1898./ 1944.	
	2.3.4. Izvod iz zemljišnog posjedovnika		
	Popis zemljišnih čestica "JD".	1881.	
	2.3.5. Popisi		
	Popisi kolona I njihovih dugovanja.	1833./ 1923.	
	Popisi korisnika stanova i poslovnih prostora u vlasništvu "JD".	1915 .?	
	Inventarni popis ubožnice	1923./ 1937.	
	Inventarni popis pokućstva s procjenom za hotel "Salonae"	1927.	
	Inventarni popis zavoda "MM".	1942.	
	2.3.6. Sudski spisi		
	Sudske parnice, pojedinačno	1825./ 1936.	
	Sudske parnice "JD"	1910./ 1941.	
	Spisi parnica "JD" i odvjetnika dr. Pavkovića protiv tuženika	1934. -1939.	
	2.3.7. Razrješenje agrara		
Prijave za razrješenje agrarnih odnosa za zakladu "MM".	1931./ 1935.		
Prijave za razrješenje agrarnih odnosa za zakladu Duplančić.	1931./ 1935.		
2.4. Dopisi			
Dopisi Aleksandra Martinisa Marchija	1818./ 1834.		
Dopisi "Javne Dobrotvornosti"	1865./ 1942.		

1.	2.	3.	4.
	2.5. Predmetni spisi Dosje službenika "JD"	1920. -1939.	
	2.6. Evidencije		
	2.6.1. Štićenici "JD" i mjesečne potpore	1875. / 1942.	
	2.6.2. Obavezne mise "JD"	1876. 1934.	
	2.7. Opći spisi		
Kut.13 80.	Spisi s registraturnim oznakama	1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1829.	(1 / 33) (' 8) (1 – 29) (19 / 53) (1 – 22) (1 – 16) (1 – 35)
Kut.14 81.		1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835.	(2 / 63) (1 – 52) (' 6) (34 / 47) (15 / 46) (1 – 38)
Kut.15 82.		1837. 1838. 1839. 1840. 1842. 1843. 1844.	(17 / 54) (5 / 57) (8 ; 99) (17 ; 38) (1 – 79) (1 / 125) (9 / 91)
Kut.16 83.		1845. 1847.	(1 / 121) (1 / 153)
Kut.17 84.		1848. 1849.	(1 / 102) (1 / 79)
Kut.18 85.		1851. 1852.	(1 / 63) (1 / 57)

1.	2.	3.	4.
Kut.19 86.		1853. 1854. 1855. 1859. 1860. 1861. 1862. 1865. 1866. 1868. 1869. 1870.	(15, 65) (1 / 107) (1 / 198) (164 ;165) (1 / 173) (107 ;148) (6 ; 93) (98 ;190) ('32) (77 ;190) (227;276) (1 / 150)
Kut.20 87.		1871. 1872. 1873. 1874. 1875.	(139; 239) (1 / 200) (25 / 138) (97 / 350) (15, 40 ;151/ 291)
Kut.21 88.		1876. 1877. 1878. 1879.	(121;162) (1 / 150) (1 / 148) (30 / 376)
Kut.22 89.		1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892.	(250; 274) (98; 123) (234; 322) ('256) ('311) ('194) (5; 392) (1 / 377) (3 / 442) ('486) (137; 288, 310) (1 / 288)
Kut.23 90.		1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1903. 1905. 1906. 1909. 1910. 1911.	(1 / 290) ('255) (21;107, 201) ('270) (157; 270) (27 / 150) (57; 74) (19 / 192) ('217) (102 ;103) (207 / 244) (21 / 291) (25 / 287) (115 / 354)

1.	2.	3.	4.
Kut.24 91.		1917. 1919. 1920.	(17 / 411) (54; 201; 305) (1 / 960)
Kut.25 92.		1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934.	(14; 413 / 520) (38 / 615) (187 ; 491) (27 ; 509) (5 / 452) (14 / 483) (3 / 433) (1 / 592) (31 / 740) (14 / 677) (5 / 671) (41 / 635) (13 / 628) (1 / 1010)
	2.8. Računska dokumentacija	1935.	(1 / 942)
Kut.26 93.	2.8.1. Blagajnički dnevnici Javna dobrotvornost	1871./ 1877.	Mjesečni izvještaji
Kut.27 94.	2.8.2. Predračuni i bilance "JD" "MM" Duplančić	1927./ 1936. 1924./ 1943. 1933./ 1943. 1933./ 1943.	Mjesečni izvještaji

1.	2.	3.	4.
Kut.28 95.	2.8.3. Trebovnici (za popravke i radove "JD")	1933./ 1945.	
	2.8.4. Računi "JD" "MM" Duplančić	1904./ 1932. 1823./ 1932. 1923./ 1932.	
Kut.29 96.	2.8.5. Potvrde i namire plaćanja "JD" "MM" Duplančić De Grazio	1870. -1943. 1909. -1944. 1922. -1942. 1920.	
	2.9. Miscellanea 2.10. Tiskovine Pokrajinski list / Bollettino Provinciale Objavitelj Dalmatinski /Avvisatore Dalmato	28.3.1876. 8.4.1876. 24.1. 1877.	Spisi bez nadnevka, razno Zakon od 26. veljače 1876, prema kojemu je u svakom mjestu općine potrebno ustanoviti Povjerenstvo JD Zakon od 26. veljače 1876.kojim se izdaje novi pravilnik o javnim dobrotvornim zavodima. S namjerom da se dobrotvornim zavodima u Kraljevini Dalmaciji zajamči pobiranje odredbina od kazališnih predstava, zabava i sl.

6. Uvjeti dostupnosti

Gradivo je dostupno korisnicima sukladno *Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima* (NN 105/1997), *Pravilniku o korištenju arhivskoga gradiva* (NN 677/1999) i *Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Splitu*.

7. Bibliografija

Grga Novak: *Povijest Splita III i IV*; Split, 1957.

Ante Kuzmanić: *Dobročinioci splitski: Ivan Petar Marchi*; Zadar, 1871.

Danica Božić-Bužančić: *Ivan Paštrić (1636.-1708.), Život, djelo i suvremenici*; Split, 1988.

Danica Božić-Bužančić: *Inventar arhiva obitelji Ivana Petra Marchija osnivača Ilirske akademije u Splitu*, Split, 1980.

Ivan Pederin: *Mletačka uprava, privreda i politika u Dalmaciji (1409.-1797.)*; Dubrovnik, 1990.

La casa d'industria e ricovero ai poveri di Spalato; Zadar, 1864.

Sadržaj	str.
1. Uvod	1
2. Povijesna bilješka o stvaratelju fonda	3
2.1. Javna dobrotvornost	3
2.2. Zaklada Martinis-Marchi	7
3. Povijest fonda	10
4. Sadržajna fizionomija fonda	10
5. Sumarni inventarni popis arhivskoga gradiva fonda HR DAST 87	12
6. Uvjeti dostupnosti	22
7. Bibliografija	23